

Hayat beyhude bir iç çekiş miydi?

Şair, romancı, çocuk kitapları yazarı, çevirmen ve editör olarak çok yönlü edebiyat insanı Filiz Özdem'in yeni kitabı 'Bütün Ateşler Söndüğünde' iki ana ekseninde gelişen bir anlatı. Kaybetme olgusu başta olmak üzere, insanın varoluşunu belirleyen olguları ele alan 'Bütün Ateşler Söndüğünde', Özdem'in anlatı çizgisini hem içerik hem de biçim olarak geliştirdiğini gördüğümüz, dikkat çekici bir eser.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

Filiz Özdem çok çalışkan bir edebiyat insanı. Edebiyat insanı diyorum çünkü edebiyatla ilgili birçok işi birden yürütüyor. Öncelikle yazar, şiirle başlamış, daha sonra anlatıya -romana- yönelmiş. Çok sayıda çocuk kitabı da var. Nicel olarak değerlendirirsek esas alanı olarak çocuk kitapları yazarı diyebiliriz sanıyorum. Çocuk kitaplarının sayısı anlatılarını kat kat aşmış vaziyette. Ama çevirmenlik ve editörlük de mesaisinin önemli bir bölümünü kapsıyor. İtalyan yazarlarından pek çok kitap çevirdi. Yetişkin okurlar onu Edmondo de Amicis ve Calvino çevirileri ile anımsar ama çocuklar için çevirdiği kitapların sayısı çok daha fazladır. Editörlük işi tabii ki yayıncılığın görünmez yanlarından. Verdiği emek herhalde kolay ölçülmez. Derlediği şehir monografileri de dikkati çekiyor.

İlk kitabı 'Saydam ve Seyirci' 1999 tarihli ve şiirlerinden oluşuyor. İlk şiirinin Aykırı dergisinde yayınlandığı belirtilse de yayın tarihini bulamadım. Ama onu 1993'te şiir dergisi Atika'nın genel yayın yönetmeni olarak görüyoruz. Yani 30 yıllık bir yazarlık geçmişi söz konusu.

İlk anlatısı 'Korku Benim Sahibim'in yayın tarihi 2007. Yanlış saymadıysam altıncı ve en yeni anlatısı 'Bütün Ateşler Söndüğünde' geçen günlerde yayımlandı. Filiz Özdem'in metinleri için roman değil de anlatı dememin sebebi tam anlamıyla roman biçimine sadık kalmadığını

düşünmem olsa gerek. O daha çok türler arasında metinler üretmeyi seviyor sanki. İlk kitabından sonra şiiri terk etmiş gibi görünse de anlatımı her zaman şiirsel. Anlatıma, dile önem vererek öykü ile romanı iç içe geçirmeyi, anlatıları yan ya da ek öykülerle zenginleştirmeyi seviyor.

İKİ YITIK İNSANIN ÖYKÜSÜ

'Bütün Ateşler Söndüğünde' iki ana ekseninde gelişen bir anlatı. Bir yanda Pervin, diğer yanda Asaf var. Anlatı Asaf'ın yaşamını derinden etkileyip doğanın içinde kaybolmasına neden olan iki büyük acıyla başlıyor. Babasını ateş, oğlunu su almıştır. Kendi yalnızlığıyla kalmış Pervin'in ilginç bir işi var, bir günlük gazetede kendisine mektup yazanların derdine derman oluyor. Yani Güzin Ablalık yapıyor. Peki, onun derdine kim derman olacaktır? Aşk acısını kim çözecektir!

Tabii Pervin'in dert dinlemesinin anlatıya da katkısı var. Ona yazan, derdini paylaşanların mektupları anlatıya yeni birer öykü gibi katılıyor ve ana öyküye katkılarda bulunuyor. Pervin içinde soru barındırmayan, yardım istemeyen, sadece durumunu bildiren mektupları okudukça kendi geçmişini daha rahat sorguluyor ve derdini, daha doğrusu varoluşsal sorununu daha iyi anlıyor ve anlamamızı sağlıyor.

Tabii bu mektupların düşündürdüğü bir olgu da insanların dertlerinin genelde ortak olduğu. Dertler, sorunlar çok benzer ama onları benzersiz sanıyor, tek tek yaşıyor ve bireysel olarak çözüm bulmaya

çalışıyoruz. Belki de bu nedenle anlatarak paylaşmak yetiyor, çözümleri merak etmiyoruz.

Pervin'in ve Asaf'ın öyküleri birbirine paralel gelişse de 'Bütün Ateşler Söndüğünde' doğrusal bir anlatı değil. Dün, bugün ve gelecek arasında salınıp bir sarmal oluşturuyor ve nihayetinde çemberi tamamlayıp "Bu iki farklı hayat nerede buluşacak?" sorusuna cevap vermek gerektiği kanısıyla bir noktada da buluşuyor. İki yalnızın, dertli ve yitik insanın öyküleri birbirine karışıyor.

KAYIPLAR, BELLEK, DÜŞLER...

Pervin ve Asaf için yaşam kendi kişiliklerinde ve anımsadıkları geçmişlerinde birer sınav olarak beliriyor. Niçin yalnız kalmışlardır, niçin bu dünyada yitmeyi, kayboluşu seçmişlerdir, bu soruların cevapları geçmişlerindeki öykülerin sakladığı sırlarda gizli. Onlar yalnızlıklarına sığınıp geçmişlerini, anıları didikleyip anımsadıkça biz de okur olarak bu sıralara vâkıf oluyoruz. Tabii rüyaların da bu didiklemede, geçmiş sorgulama, onunla hesaplaşıp yanında yitmede önemli payı var. Bellek bize nasıl oyunlar oynuyor, neleri anımsatıyor, neleri unutturuyor bu da önemli bir mesele olarak hep varlığını hissettiriyor. Anılar, düşler, gerçekler birbirine karışıyor.

'Kaybetme' olgusu ilk anlatısından beri Filiz Özdem'in temel sorunsalı. Bu olguyu farklı kahramanlarda, onların farklı yaşamlarında sorguluyor, tartış-

yor. Kayıpların insanın benliğini nasıl biçimlendirdiği ile de ilgili. Kahramanları geçmişini anımsayıp hesaplaşırken geleceklerini belirliyor.

'Bütün Ateşler Söndüğünde'den ilk kitaba, 'Korku Benim Sahibim'e doğru baktığımda Filiz Özdem'in insanın varoluşunu belirleyen olguları kararlılıkla konu edindiğini ve farklı kahramanların bambaşka öykülerinde sabırla sorguladığını, onları birleştiren bağları belirginleştirerek anlatılarını geliştirdiğini düşünüyorum. 'Bütün Ateşler Söndüğünde' Filiz Özdem'in anlatı çizgisini hem içerik hem de biçim olarak geliştirdiği son eseri olarak edebiyat tadı olarak okunacak, dile getirdiklerini düşündürecek, tartışılacak bir eser.

BÜTÜN ATEŞLER SÖNDÜĞÜNDE

Filiz Özdem
Yapı Kredi Yayınları, 2021
168 sayfa, 35 TL.